

TÍTOL: EXPERIÈNCIA D'INTERDISPLINARIETAT AMB ESTUDIANTS DE PRIMER CURS EN ELS ENSENYAMENTS DE MESTRE^{1 2}

AUTORIA:

- Boix Tomàs, R., Departament Didàctica i Organització Educativa, roser.boix@ub.edu,
- Fernandez Biel, M. José, Departament de Didàctica de l'Expressió Musical i Corporal, mjfernandez@ub.edu.
- Garcia Wehrle, Paloma, Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i la Matemàtica, palomagarcia@ub.edu.

**Facultat de Formació del Professorat
Universitat de Barcelona
Passeig de la Vall d'Hebron, 171
08035 Barcelona**

ÀMBIT:

Experiència de docència sobre el treball en xarxa.

INTRODUCCIÓ

Les Facultats de Formació del Professorat tenen la tasca i l'obligació de formar mestres pel segle XXI immers en la societat del coneixement i de la comunicació. Dins d'aquesta formació s'inclou, cada cop més, l'exigència d'aprendre a treballar de forma cooperativa i col·laborativa per les necessitats futures que tindran els nostres alumnes, i que ve reflectida en els nous títols de grau. Malgrat alguns professors treballen amb grups d'alumnes per afavorir les actituds vers el treball cooperatiu i col·laboratiu, no hi ha experiències recents sobre el treball cooperatiu i col·laboratiu per part de professors de diferents departaments i que aquest reverteixi directament en la pràctica docent a l'aula.

Compartir i treballar conjuntament un tema per part de professionals de diferents departaments universitaris és una experiència enriquidora que pot ajudar a aprendre a treballar de forma cooperativa i col·laborativa als nostres alumnes i, al mateix temps, insistir en el valor pedagògic que té en l'acció d'ensenyar.

DISSENY DE L'EXPERIÈNCIA INTERDEPARTAMENTAL³

Contextualització:

L'experiència es desenvolupa a la Facultat de Formació del Professorat de la Universitat de Barcelona en el curs acadèmic 2007/08, el grup-classe és el grup 1M7 de primer curs format per alumnes dels Estudis Educació Musical,

¹ Comunicació presentada en el marc del 1r Congrés de Formació per al Treball en Xarxa a la Universitat. Complexitat, corresponsabilitat i construcció del coneixement, celebrat a Barcelona el 12 i 13 de febrer de 2009.

² Els autors de la comunicació es fan responsables de la correcció lingüística d'aquest document.

³ En l'experiència va col·laborar també la professora Mª Antònia Pujol, del Departament de Didàctica i Organització Educativa.

Educació Infantil i Llengües Estrangeres i Educació Física, en l'assignatura de Didàctica General i Atenció a la Diversitat; amb un nombre de 80 estudiants. Les professores que intervenen en l'activitat interdepartamental pertanyen al Departament de Didàctica de l'Expressió Musical i Corporal, Didàctica de les Ciències Experimentals i la Matemàtica, i Didàctica i Organització Educativa.

Atenent que l'assignatura en la que es realitzava l'experiència és anual, es va planificar la seva realització en dues fases: La primera es va dur a terme al primer semestre (entre octubre i gener), i la segona al segon semestre, (entre març i maig). L'assignatura de Didàctica General i Atenció a la Diversitat pretén endinsar a l'estudiant de primer de Mestre, en el coneixement del procés d'ensenyament-aprenentatge dels infants de 3 a 12 anys; el plantejament metodològic d'aquesta assignatura parteix de la participació activa dels alumnes, a través d'estratègies didàctiques innovadores i potenciant el treball de recerca individual i col·lectiva, però especialment, fomentant una actitud oberta, i cooperativa del treball coordinat.; aquest és un dels motius, principals pels quals, la proposta que oferim en aquesta comunicació s'adiu plenament amb els objectius generals de l'assignatura.

La diferent provenença dels estudiants que conformen el grup classe, afavoria la diversitat de motivacions i presentava al nostre entendre la idoneïtat per a dur a terme l'experiència ja que ells mateixos es movien en un àmbit interdisciplinar.

Objectius de l'experiència:

La planificació curricular és una tasca que el mestre ha de desenvolupar des d'una visió interdisciplinar en la qual hi han d'intervenir els diferents professionals que imparteixen docència en el grup classe; seleccionar i seqüenciar els continguts curriculars, formular els objectius didàctics, elaborar les activitats d'aprenentatge i dissenyar les d'avaluació, de les diferents àrees d'aprenentatge, requereix d'un treball en xarxa entre els diferents especialistes en aquestes àrees.

Els objectius de l'experiència són:

- Desenvolupar actituds de treball col·laboratiu entre els estudiants de Mestre d'Educació Infantil, Educació Musical, Educació Física i Llengües Estrangeres en la planificació curricular.
- Oferir una visió interdisciplinar de les assignatures de Coneixement del Medi Natural, Educació Musical, i Didàctica General i Atenció a la Diversitat en el Currículum d'Infantil i Primària com estratègia d'iniciació al treball en xarxa.
- Evidenciar el treball interdisciplinar a l'aula
- Afavorir la coordinació i col·laboració interdepartamental dels professors de diferents àmbits de coneixement de la Facultat de Formació del Professorat.
- Prendre consciència de l'educació com a tasca comunitària, compartida i participativa.
- Aprendre a aprendre a treballar en xarxa a la Facultat.

DESENVOLUPAMENT DE L' EXPERIÈNCIA INTERDEPARTAMENTAL

Els nostres alumnes, sovint, només veuen aspectes parcials del medi que ens envolta, i obliden alguns d'ells, que són importants tractant-se dels primers nivells de l'ensenyament. El coneixement del medi es configura en tots els nivells del coneixement humà, des de l'experiència del món sensorial fins a conceptes més abstractes. El coneixement del medi té caràcter interdisciplinari, i cada disciplina, des de la seva perspectiva, contribueix a una comprensió més completa de totes les dimensions en que s'estructura el medi on es mou i viu l'home. Encara que es tingui en compte una visió integradora i de totalitat en el coneixement del medi, cada disciplina avarca aspectes propis, objecte d'estudi diferenciat. Tanmateix, és necessari contemplar-lo des de una perspectiva didàctica interdisciplinària i integradora per a la seva aplicació a l'escola. També és important per a la formació pròpia dels nostres alumnes, que com a coneixements en sí mateixos i com aprenentatge de treball cooperatiu entre diferents professors d'àrees diverses.

En els nens de l'escola infantil i primària el contacte amb el medi estarà condicionat per:

1. El desenvolupament assolit a nivell manipulatiu, pràctic, perceptiu, imitatiu, intel·lectual, lingüístic, emocional, afectiu, relacional, creatiu,
2. Les fonts d'informació a les que tenen accés i poden recórrer: orals, escrites, gràfiques, visuals...
3. La varietat del seu repertori mental: capacitat simbòlica, processament de la informació, quantitat de nocions i conceptes assimilats, capacitat d'establir relacions entre les distintes nocions, d'organització de l'activitat, de reflexió sobre la realitat, de establir relacions entre causa i efecte, entre medis i fins....
4. La concepció particular del món a que el sotmeten les seves estructures assimilatives en cada moment de la seva evolució. En les edats primeres el sincretisme, la juxtaposició, la centració, generen sovint interpretacions de la realitat distintes a les de l'adult, i es troben impregnades de concepcions realistes, animistes i artificialistes.
5. La varietat i la composició dels grups humans, dels contextes (espais, objectes, condicions, materials, ...) als que té accés.
6. La manera en que es sentin estimulats a participar: autònoma, cooperativa, unidireccional, jeràrquica, restrictiva, prohibitiva, incitadora, suggerent...
7. La pluralitat o unitat d'activitats que se li proposin, així com la naturalesa d'aquestes: memorístiques, manipulatives, simbòliques, expressives, repetitives, funcionals, significatives, d'indagació, observació, experimentació, associatives, reflexives, lúdiques, ...

És per aquest motiu que es varen escollir les dues activitats que s'expliquen a continuació, ja que les varen considerar de gran interès per als nostres alumnes.

Tal com s'assenyala anteriorment, en la planificació de l'experiència es va preveure al voltant de la realització de dues activitats pràctiques a l'aula, inserides dins el decurs normal de l'assignatura i vinculades als continguts que s'anessin desenvolupant a fi d'enriquir els propis continguts. La primera va girar al voltant del treball sensorial, **Treballem els sentits** i la segona aprofitant el mateix punt de partença la vam ampliar a treballar **L'aprofitament de l'entorn**.

1. Treballem els sentits

Aquesta primera activitat es va dissenyar i desenvolupar entre el mes d'octubre del 2007 i el gener del 2008; durant aquest període es van oferir els components teòrics bàsics del treball interdisciplinar: què vol dir i què suposa la relació entre disciplines, quines en són les fortaleces y els obstacles principals, i alguns exemples reals de la pràctica pedagògica interdisciplinar. Una vegada treballats aquests continguts es va portar a terme la primera "experiència" conjunta a l'aula.

Es va triar desenvolupar la activitat a l'entorn dels sentits i l'educació sensorial entre d'altres per les següents raons:

- Permet una visió interdisciplinar.
- És un tema molt important en educació, ja que els sentits i l'educació sensorial estan a la base de molt processos i activitats educatives, tant a l'educació infantil com a l'educació primària.
- Permet un treball compartit i cooperatiu entre els alumnes participants.
- Permet un treball interdisciplinar i compartit per part de professors/res de diferents àrees.

Tal com indiquen Gimeno *et al.* (1986) l'educació sensorial aconsegueix una sèrie d'objectius generals tenint en compte el funcionament general del cos humà:

- ✓ Agilitzar les vies aferents d'informació sensorial.
- ✓ Millorar i fer conscient l'individu de les capacitats i possibilitats del seu propi cos.
- ✓ Facilitar l'aprenentatge innovador, conscient, actiu i de tropisme cap a un estímul sensorial.
- ✓ Millorar la capacitat intel·lectual general.
- ✓ Millorar la selecció d'estímuls i la presa de decisions mitjançant una pràctica sistemàtica de l'observació conscient de les capacitats sensorials.
- ✓ Conèixer millor i dominar l'entorn físic i social.
- ✓ Generar hàbits, conductes i automatismes de resposta adients.
- ✓ Administrar una higiene sensorial en exercici adequat i prevenció d'estimulacions inadequades o no desitjables.
- ✓ Afinar els llindars mínims.
- ✓ Millorar la qualitat de vida.

Així, l'educació sensorial és bàsica per a tots els alumnes que estudien per a mestre, sigui la titulació que sigui. Per aquest motiu, malgrat sigui només una

pinzellada, el tema triat ens va semblar un dels més adients per portar a terme l'experiència amb alumnes de primer de diferents titulacions.

Per altra banda hem de considerar, atenent a que els nostres alumnes seran futurs mestres, que els sentits són molt importants en la percepció del medi que ens envolta i són fonamentals en el procés de la maduració científica dels escolars. Ensenyar l'educació sensorial és important ja que:

- Normalment la percepció és d'allò que s'ha après a percebre.
- S'acostuma a percebre allò que es vol percebre. Per exemple, la percepció auditiva no depèn únicament de la intensitat, sinó també de la predisponibilitat subjectiva del receptor, sons comuns poden passar inadvertits (cotxes, nevera,...).
- Bàsicament la percepció és precisa si prové d'observacions que han tingut significat per a l'observador.
- S'acostuma a percebre allò que els altres perceben.
- Es poden reduir la freqüència d'errades en la pròpia percepció, però no impedir-se totalment.
- Després d'un temps es recorden les percepcions sense necessitat de recórrer a les sensacions, això és, mitjançant imatges i records, la qual cosa estimula l'aprenentatge de conceptes.
- D'un concepte simple es passa a la generalització o al principi-conclusió si es relacionen dos o més conceptes simples, objectes o fets.

S'ha de tenir en compte que els nens i nenes en les primeres edats desenvolupa intensament els sentits, i això facilita la seva immersió en el medi. Així, mitjançant sensacions i percepcions els nens coneixen qualitats físiques dels elements del medi: color, olor, textura, temperatura, etc., aniran coneixent les intensitats de les qualitats i entraran en les característiques del món que ens envolta. Els nens i nenes van descobrint que pot haver-hi diversos canals mitjançant els quals es pot percebre el medi i com les sensacions poden ser interpretades de manera objectiva o subjectiva. Els sentits els hi proporcionaran tot aquest repertori de sensacions i serà el mitjà que tindran per conèixer i aprendre a percebre el medi. (Castelló *et al.* (2005)

Les activitats sobre els sentits poden treballar-se amb els escolars de diferents formes, però varem triar la proposta metodològica de Gimeno *et al.* (1986) "*Els graus com a indicadors de la intensitat o domini dels sentits*", ja que permet fer una gradació de complexitat i dificultat en les activitats proposades sobre un objectiu i va assenyalant el grau de coneixement i assoliment de cada sentit.

Els graus van del 0 al 4:

- Grau 0. Inici. Es coneix i s'identifica la qualitat. Aquest grau inclou la manipulació i el contacte físic dels objectes. Hi ha un contacte global amb els objectes per a familiaritzar-se amb ells.
- Grau 1. Domini, exercitació. Les repeticions planificades dels exercicis i els descobriments constitueixen la part central dels aprenentatges. Aquest grau significa l'educació sistemàtica dels sentits. Els progressos dels nens, siguin individuals o col·lectius, són visibles i de caire qualitatiu.

- Grau 2. Memorització. En aquest grau l'alumne ha d'utilitzar la seva memòria com a qualitat intel·ligent i no com a repetició sense cap significat. S'ha de treballar la memòria a curt termini i la memòria a llarg termini.
- Grau 3. Agudeses. En aquest grau es verifica la rapidesa d'execució i evocació d'ambdós tipus de memòria, automatització, seguretat i confiança en un mateix, capacitat d'autocorrecció i voluntarietat i iniciativa en l'exercitació.
- Grau 4. Aplicacions. En aquest grau es tracta que l'alumne vegi la utilitat de l'aprenentatge que ha realitzat, sobre tot si té alguna relació amb la seva vida quotidiana. Es tracta de l'aplicació a la vida real dels coneixements i habilitats sensorials.

Els sentits permeten treballar diversos tipus d'activitats, que alhora permeten treballar de forma interdisciplinària des de diferents àrees, ja que cada sentit permet endinsar-se en aspectes de l'entorn diferents. L'experiència es va muntar a l'entorn de diferents tipus de materials per treballar els sentits, principalment materials Montessori, i de com treballar-los a l'aula.

A l'aula a l'inici de la sessió (l'activitat), després de la introducció del que anàvem a fer, es van explicar els fonaments de l'educació sensorial i es varen explicar els diferents tipus d'activitats que es podien fer en cada sentit. Cada una de les professores participants en l'experiència, des de la seva àrea, va anar fent les aportacions adients, que anaven completant de forma interdisciplinària i amb una visió diferent el tema dels sentits i l'educació sensorial, assenyalant els punts de coincidència i divergència que anaven apareixent. Després es va explicar la metodologia per treballar els sentits amb els escolars per graus de complexitat. Un cop finalitzada l'explicació teòrica, es van presentar els materials Montessori amb els que s'anava a treballar⁴, assenyalant la seva pertinença al treball dels diferents sentits. Tot seguit els alumnes els van poder observar, tocar, manipular, explorar, provar, etc., directament i fer-ne les observacions i preguntes oportunes que eren respostes per forma global, exemplificant una vegada més, la interdisciplinarietat.

Després d'una estona amb els materials, els alumnes van triar uns materials i un sentit per treballar amb un objectiu concret (per exemple: els colors; reconeixement de qualitats pel tacte; discriminació de sons; reconeixement d'olors; entre altres). Els alumnes en grups varen anar fent propostes de com treballar-ho per graus de complexitat, amb la sort de tenir els materials davant per poder provar-ho ells mateixos i comprovar-ne la validesa de les propostes que feien.

Amb posterioritat a la realització d'aquesta primera activitat es va fer al grup classe una valoració col·lectiva de la mateixa, que queda recollida a les conclusions.

⁴ La Facultat disposa de materials montessorians per aprendre a treballar d'educació sensorial des de l'Educació Infantil fins a la Primària.

2. Aprofitament de l'entorn: Campus Mundet

La segona activitat es va dissenyar i desenvolupar entre els mesos de febrer i juny, i atenent de nou a la diversa procedència de l'alumnat del grup amb el que estàvem treballant varem determinar dirigir el treball específicament per a nens i nenes de P4 i de 3er de primària. L'objectiu era: Aprofitar l'entorn com a font d'aprenentatge directe trobant noves formes i nous entorns aliens a l'aula.

El Campus Mundet on està situada ofereix moltes possibilitats per dur a terme activitats educatives relacionades amb gairebé totes les àrees, així com de treballar el llenguatge oral i escrit en l'elaboració, presentació i exposició dels treballs.

Es pot treballar, per exemple, els éssers vius presents. El Campus està compostat per una gran diversitat d'espècies vegetals i animals. Les espècies vegetals les trobem distribuïdes en els quatre nivells d'alçada: herbaci, arbustiu baix, arbustiu alt i arbre, sense oblidar les plantes enfiladisses i trepadores, tant habituals a les nostres contrades. Les espècies vegetals que podem trobar a Mundet són tant espècies autòctones, pròpies de la vegetació de la propera serra de Collserola, com al·lòctones, pròpies d'altres països, que s'han adaptat bé al clima mediterrani, algunes de les quals són conreades com espècies típicament ornamentals. Dins les espècies vegetals es poden treballar també curiositats, tals com quin és l'arbre més nombrós en exemplars, quin és l'arbre més alt, quin és l'arbre que té el perímetre més gran, entre altres.

Respecte la fauna, es pot trobar una gran diversitat d'invertebrats (entre els quals es pot trobar aranyes, nombrosos insectes, milpeus, cucs de terra, caragols, entre altres) i vertebrats (granotes, diverses espècies d'ocells, sargantanes, esquirols i porcs senglars, entre altres). A la primavera, temps d'aquesta segona activitat, és quan la fauna i la flora del Campus Mundet es mostra amb tot el seu esplendor.

A més a més en el Campus Mundet es poden treballar les figures geomètriques que s'hi poden trobar, l'àrea, la distribució espacial i la localització d'elements naturals i artificials. Dins el recinte trobem diferents construccions, pintures i escultures de diferents anys que són d'interès per treballar alguns aspectes del medi social i del llenguatge visual i plàstic. L'elaboració i participació en jocs de pistes i gimcanes per tot el recinte permet treballar aspectes relacionats amb l'àmbit de l'educació física. Igualment, identificar els sons del Campus i dels ocells que s'hi troben ens pot endinsar en el món del llenguatge musical, així com la descoberta de les diferents qualitats sonores dels diversos materials.

Així doncs, en primer lloc varem establir desenvolupar les capacitats i competències que volíem que els nostres alumnes treballassin i en funció d'aquestes establir els continguts corresponents.

A: Grup de P4

El curs de P4 es situa dins del cicle de 3-6 de l'Etapa d'Educació Infantil. Al llarg d'aquest curs es formulen, com dèiem, un seguit de competències bàsiques a treballar en aquesta Etapa i unes d'específiques pròpies del curs; de totes aquestes nosaltres hem escollit les que s'hi avenen més als nostres propòsits generals. Tot i així, partim del fet que en aquesta Etapa ell desenvolupament de les capacitats és el resultat del què s'aprèn⁵.

Capacitats Competències a treballar:

➤ Bàsiques de parvulari:

- Aprendre a pensar i a comunicar

Cercar i gestionar informació provenint de diferents fonts i suports, utilitzar diferents tipus de llenguatges (verbal, escrit, visual, corporal, matemàtic, digital), en la comunicació d'informacions, sentiments i coneixements, treballar de manera cooperativa i ser conscient dels propis aprenentatges. L'adquisició d'aquestes competències afavoreix la construcció del coneixement i el desenvolupament del pensament propi.

- Aprendre a descobrir i tenir iniciativa

Explorar, experimentar, formular preguntes i verificar hipòtesis, planificar i desenvolupar projectes, cercar alternatives, ja que esdevenen elements clau en els processos de formació de l'alumnat.

Continguts:

A l'entorn d'aquestes capacitats varem seleccionar els continguts de les àrees següents:

Coneixement de l'entorn natural i social:

- o Experimentació i interpretació de sensacions i significats referits a l'espai: dintre-fora, davant-darrere, segur-perillós, entre d'altres, i al temps: ritme, ordre, durada, simultaneïtat, espera.
- o Observació i identificació de diferents elements de l'entorn: animals i plantes.
- o Ús d'instruments d'observació directa: lupes, balances i censors per la recollida i posterior anàlisi de dades.
- o Interès per col·laborar en la preparació d'activitats de descoberta.

Raonament i representació

- o Situació dels objectes a l'espai reconeixent la posició que ocupen i la distància respecte d'un punt determinat.
- o Identificació de canvis que es produeixen a l'entorn i en el temps, establint relacions causa-efecte.

⁵ DECRET 181/2008, de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil.

Llenguatge plàstic:

- o Reproducció objectiva d'elements observats directament, utilitzant tècniques diverses.
- o Ús del dibuix com a mitjà de representació: observació de la realitat, processos, canvis.

Llenguatge musical:

- o Identificació de sons a l'exterior de l'aula.
- o Sensibilitat i interès per l'escolta, l'observació i l'exploració de possibilitats sonores d'elements de l'entorn.
- o Comparació, ordenació classificació d'objectes i materials, establint relacions qualitatives i quantitatives per reconèixer patrons, verbalitzar regularitats i fer anticipacions.
- o Utilització d'instruments tecnològics (TIC) i del llenguatge audiovisual com a mitjà de comunicació, per enregistrar.

Comunicació i llenguatge:

- o Interpretació de dibuixos, fotografies o altres imatges produïdes per entorns naturals, gràfics i/o tecnològics.
- o Interpretació d'una informació concreta rebuda a través del canal auditiu.
- o Reconeixement d'igualtats o diferències auditives o gràfiques.

B: 3er de primària

El curs de 3rt de Primària és el primer curs del Cicle Mitjà de l'Educació Primària. Al llarg d'aquest curs es formulen, també un seguit de competències bàsiques a treballar al en aquesta Etapa i unes d'específiques pròpies del curs; de totes aquestes nosaltres hem escollit les que s'hi avenen més als nostres propòsits generals. Tot i així, partim del fet que una competència bàsica a l'Etapa de Primària és: "la capacitat d'utilitzar els coneixements i habilitats, de manera transversal i interactiva, en contextos i situacions que requereixen la intervenció de coneixements vinculats a diferents sabers, cosa que implica la comprensió, la reflexió i el discerniment tenint en compte la dimensió social de cada situació⁶".

Competències a treballar:

➤ Bàsiques de primària:

- Aprendre a utilitzar convencions cartogràfiques, matemàtiques i científiques i saber-les interpretar.
Explorar, experimentar, formular preguntes i verificar hipòtesis, planificar i desenvolupar projectes, cercar alternatives, ja que esdevenen elements clau en els processos de formació de l'alumnat.

- Aprendre a tenir iniciativa, autonomia i pensament crític.

⁶ Article 8.1 Currículum Educació Primària, 2007, Generalitat de Catalunya.

Explorar, crear, analitzar, inferir, predir, planificar i desenvolupar projectes, cercar alternatives, ja que esdevenen elements clau en els processos de formació de l'alumnat.

- Aprendre a comunicar, interpretar i expressar.

Escoltar, verbalitzar, interpretar escriure, planificar, desenvolupar projectes lingüístics, i descobrir el valor de pertànyer en una comunitat ja que esdevenen elements clau en els processos de formació de l'alumnat.

- Aprendre a aprendre.

Adquirir alts nivells autonomia, desenvolupar habilitats metacognitives, respectar el propi ritme d'aprenentatge, fer significatius els aprenentatges adquirits, entendre el món que ens envolta, innovar i crear noves situacions d'aprenentatge, interpretar i valorar la informació que t'arriba i saber-la sistematitzar i prioritzar, ja que esdevenen continguts clau pels processos de formació de l'alumnat.

Continguts:

Coneixement del medi natural:

- o Aplicació de tècniques d'orientació a l'espai. Inici a l'ús i elaboració de plànols i mapes del barri o ciutat.
- o Identificació i determinació d'animals i plantes de l'entorn segons diferents criteris observables.
- o Valoració de la responsabilitat envers els animals domèstics i plantes.
- o Identificació de les característiques i comportaments d'animals i plantes per adaptar-se al medi.

Matemàtiques:

- o Localització i descripció de relacions espacials.
- o Utilització d'adreces o punts de referència per moure's en l'entorn proper.
- o Creació i ús de sistemes de coordenades per localitzar distàncies entre dos punts i descriure camins.

Educació artística : música i dansa - plàstica

- o Escolta, exploració i discriminació de sons presents en l'entorn natural, elements de l'entorn que produeixen so.
- o Cerca de cançons relacionades amb l'entorn.
- o Recollida de material amb possibilitats sonores, per a construir instruments.
- o Interpretació, disseny i dibuix d'itineraris.
- o Reproducció subjectiva d'objectes, models i situacions viscudes imaginàries, utilitzant tècniques diverses.
- o Utilització de tècniques com a mitjà per elaborar realitzacions artístiques ornamentals .

Llenguatge:

- o Elaboració de frases per plasmar opinions, dissenys i acords.
- o Utilitzar l'escriptura per sintetitzar el treball realitzat.

Per a treballar les competències dalt assenyalades i perquè els alumnes proposessin activitats va ser una sortida pel Campus Mundet. Aquesta experiència era més ambiciosa que la primera, ja que es treballaven més àrees del currículum.

Amb l'objectiu que els estudiants practiquessin el treball cooperatiu i col·laboratiu, les tasques a realitzar per ells es va determinar que fossin en grups, així es van constituir quatre equips, en primer lloc dos equips estarien encarregats d'organitzar jocs de pistes i els altres dos una gimcana cadascú. Després, els equips que havien elaborat els jocs de pistes havien de fer la gimcana i, a l'inrevés, els que havien elaborat la gimcana havien de fer els jocs de pistes. Es va preveure així per optimitzar i treure el màxim aprofitament a l'activitat (tots els estudiants assumirien tots els rols). Els equips haurien de realitzar l'activitat i haurien de confluïr i coordinar els continguts a tractar. Els quatre equips que preparaven les dues activitats, a més d'organitzar les activitats programades havien d'elaborar també unes pautes d'observació que permetessin avaluar l'activitat.

Aquesta segona activitat finalment inclouria els següents punts:

- elaboració dels materials de l'activitat en sí mateixa, un material (en el treball autònom) de recollida de la informació que es consideri necessària en l'activitat
- elaboració del material d'avaluació amb l'objectiu de que uns grups avaluïn als altres, tant en la proposta com en el desenvolupament del treball proposat.

Les activitats proposades havien de tenir en compte els continguts programats, i en el cas de que no es tinguin en compte alguns continguts, cal justificar el per què.

Aquesta activitat, malauradament, no es poder portar a terme de forma completa. Es varen elaborar les competències, delimitar els continguts, pensar els indrets del campus a treballar, i es va fer la sessió introductòria als alumnes. No obstant, el moment acadèmic per portar-ho a terme no va ser el més idoni: era final de curs. A la sessió introductòria només varen assistir uns 10 alumnes, motiu pel qual varem desistir de portar a terme l'experiència. El nostre propòsit es porta-la a terme aquest curs, al començament del segon semestre.

Conclusions i recomanacions

En l'àmbit de les conclusions i recomanacions distingim entre punts febles i punts forts:

Punts Febles:

- Dificultats per trobar i estructurar el temps necessari per preparar les sessions; Aquest punt feble es va fer palès al llarg de tot el curs; la manca d'un temps per poder planificar i coordinar les sessions ens va portar a haver d'allargar més del previst el moment de la seva aplicació a l'aula i/o fora de l'aula; es fa doncs, necessari estructurar els horaris de manera que es pugui disposar de temps per la planificació

interdisciplinar; el treball en xarxa, també requereix, doncs d'uns temps de preparació prèvia.

- Manca de tradició de treball en xarxa entre el professorat universitari. El professorat universitari de la nostra Facultat ha realitzat pocs treballs en xarxa o interdisciplinars, i menys que aquests hagin revertit en la pràctica docent a l'aula; probablement la disciplinarietat en què s'han tractat algunes assignatures hagi estat un dels motius d'aquesta manca de tradició; no obstant això, val a dir, que la major part del professorat sempre ha vist la necessitat de treballar en xarxa inter i entre departaments.
- Necessitat i importància d'ampliar la proposta a d'altres professionals per obrir el ventall disciplinar. Aquesta necessitat es va fer sentir a l'hora de preparar i valorar la segona activitat, ja que es va veure que podria ser molt més completa i enriquidora pels alumnes amb el concurs de professors d'altres departaments o àrees que aportessin altres visions complementàries.
- Manca de temps pel desenvolupament integral de l'experiència com a conseqüència del moment acadèmic triat per dur a terme la segona fase (final de curs). Conjuntament amb el punt feble anterior es va veure la necessitat de canviar les dates de la segona activitat, ja que el final de curs, malgrat l'activitat sigui engrescadora, és un període de molta feina pels alumnes degut als exàmens i el lliurament de treballs. Aquest punt feble ve ratificat pels propis comentaris dels alumnes. No obstant, aquesta segona activitat hauria de fer-se durant el segon semestre, potser al mes d'abril, ja que és quan el Campus ofereix les millors condicions per treballar l'observació i exploració dels elements naturals que el componen.

Punts Forts:

- Planificació i elaboració conjunta de materials curriculars per part de professionals de diferents departaments. Aquest treball ha ajudat i ha afavorit que els materials elaborats i els debats hagin estat més complets, ja que cada professional ha aportat la visió des de la seva disciplina sobre el tema⁷.
- Dotar de significativitat pràctica la interdisciplinarietat en el treball didàctic a l'aula i vivenciar-ho. El treball interdisciplinar per part del professorat i que aquest hagi revertit a l'aula ha estat un punt molt important pels nostres alumnes i la seva formació. Aquest tipus de treballs han d'ajudar a millorar les competències que han d'assolir i han de tenir els nostres alumnes futurs mestres.
- Valorar i prendre una actitud positiva vers el treball en xarxa. Les professores participants han valorat molt positivament aquesta experiència i les ha encoratjat a continuar treballant en aquesta línia. Aquesta actitud ha de arribar als nostres alumnes i encoratjar-los igualment per a aquests tipus de treballs.
- Prendre consciència del valor afegit de treballar en xarxa. Aquest valor ve donat pel fet d'obtenir resultats d'aprenentatge més significatius i coherents amb les competències plantejades; i al mateix temps, per un millor aprofitament de recursos didàctics, que són plenament compartits i estan coordinats

⁷ Adjuntem en l'apartat d'Annexos alguns d'aquesta materials elaborats.

- Alta motivació de l'alumnat davant de propostes innovadores a l'aula. L'alumnat va estar altament motivat, treballant, preguntant i participant activament. Les propostes innovadores a l'aula i que recullen la participació de diferents professionals fa que el seu treball sigui molt més participatiu i actiu.
- Demanda per part de l'alumnat de la continuïtat de l'experiència. L'alumnat va valorar molt bé la realització de la primera activitat i els va saber molt greu no poder realitzar completament la segona. Tots els alumnes van coincidir en la necessitat de continuar fent activitats d'aquest estil, ja que ho van trobar enriquidor per a la seva formació.

Bibliografia

- Akoschky, J. (1996). *La audición sonora y musical en la educación infantil*. Eufonía, 4: 97-102
- Castelló, J.; Garcia, P.; Sanz, Mª C.; Tilló, T. (2005). *Coneixement del medi natural. Fonamentació teoricopràctica*. Educació infantil. Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona. Volum: 298.
- Creixams, Q.; Vila, G.; Antás, M. 1980. *Tornar a l'escola no vol pas dir oblidar l'olor del bosc de les vacances*. Perspectiva escolar, 47: 48-49.
- Gimeno, J. R.; Rico, M. Y Vicente, J. (1986). *La educación de los sentidos. Teoría, ejercitaciones, aplicaciones y juegos*. Ed. Santillana, Aula XXI. Madrid.
- Lleixà, T. (coord.). 1992. *La educación infantil. 0 a 6 años*. Ed. Paidotribo.
- Montessori, M. (1984). *La descubierta de l'infant*. Ed. Eumo. Vic.
- Paynter, J. (1991) *Oír, aquí y ahora*. Ricordi. Buenos Aires
- VVAA. (2008). *El Campus Mundet. Un entorn per descobrir*. Ed. Universitat de Barcelona. Barcelona.